

SI 1145

July 1982

Draft Amendment No. 8

2010

תקן ישראלי ת"י 1145

יולי 1982

טיוטה לגיליון תיקון מס' 8

יולי 2010

סימון מדון ארוז מראש

Labelling of prepackaged food

מסמך זה הוא הצעה בלבד

מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel

רח' חיים לבנון 42, תל-אביב 69977, טל' 03-6465154, פקס' 03-6412762, www.sii.org.il

דק/20907 22/07/10 w-2003

גיליון תיקון זה הוכן על ידי ועדת המומחים 54404 – סימון מזון – רכיבים, בהרכב זה:
דב גיל, איתן גרנות (יו"ר), שי חן, ענת כגנוב, פנינה צימרמן, דניאל רייכמן

גיליון תיקון זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 544 – סימון מוצרי מזון, בהרכב זה:

- שאול מידב	- איגוד התעשייה הקיבוצית
- איתן גרנות	- איגוד לשכות המסחר
- רוברטו דלה רוקה	- איגוד רשתות השיווק
- דן אבגר, זאב פרידמן	- המועצה הישראלית לצרכנות
- חגית בן-גרא, קורט גבור (יו"ר)	- התאחדות התעשיינים בישראל
- רותי ארדי	- מכון התקנים הישראלי – אגף התעשייה
- פנינה אורן שנידור	- משרד החקלאות ופיתוח הכפר
- ציפי ברמץ	- משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
- אלי שמש	- צבא ההגנה לישראל – ענף מזון
- דפנה הר-אבן	- רשות ההסתדרות לצרכנות
- ענת כאביה בן-יוסף	- שירותי המזון והתזונה

נפתלי פולק ריכז את עבודת הכנת גיליון התיקון.

הודעה על גיליון תיקון

גיליון תיקון זה מעדכן את
התקן הישראלי ת"י 1145 מיולי 1982,
גיליון התיקון מס' 1 מיולי 1982 (המשולב בתוכו)
גיליון התיקון מס' 2 מספטמבר 1989
גיליון התיקון מס' 3 מיולי 1995
גיליון התיקון מס' 4 מיוני 1996
תיקון מס' 5 מדצמבר 2000
גיליון התיקון מס' 6 ממאי 2002
גיליון התיקון מס' 7 מספטמבר 2008

עדכניות התקן

התקנים הישראליים עומדים לבדיקה מזמן לזמן, ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאימם להתפתחות המדע והטכנולוגיה. המשתמשים בתקנים יודאו שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גיליונות התיקון שלו. מסמך המתפרסם ברשומות כגיליון תיקון, יכול להיות גיליון תיקון נפרד או תיקון המשולב בתקן.

תוקף התקן

תקן ישראלי על עדכוניו נכנס לתוקף החל ממועד פרסומו ברשומות. יש לבדוק אם התקן רשמי או אם חלקים ממנו רשמיים. תקן רשמי או גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות, אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.

סימון בתו תקן

כל המייצר מוצר, המתאים לדרישות התקנים הישראליים החלים עליו, רשאי, לפי היתר ממכון התקנים הישראלי, לסמנו בתו תקן:

זכויות יוצרים

© אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש ובכתב ממכון התקנים הישראלי.

סעיף 8. רכיבים

8.3. הכתוב בסעיף יושמט, ובמקומו ייכתב:

8.3. סימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים:

8.3.1. סימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים, ששימשו בייצור או בהכנה של מזון, יסומן במקרים המפורטים להלן:

8.3.1.1. כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים מסומנים בשם המזון, או כאשר הם מתקשרים בדרך כלל לשם המזון בעיני הצרכן;

8.3.1.2. כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים מודגשים באמצעות מילים או תמונות או תיאור גרפי אחר (לדוגמה: איור);

8.3.1.3. כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים חיוניים לאפיונו של המזון ולצורך הבחנה בינו לבין מזונות אחרים שמראם או השמות שסומנו בהם עלולים לגרום קשיים בהבחנה ביניהם.

8.3.2. הנחיות טכניות ליישום סעיף 8.3.1, ובכללן פירוט מקרים ספציפיים שבהם סימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים אינו נדרש, מובאות בנספח ה.

8.3.3. הנחיות כלליות ליישום דרישות לסימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים, מובאות בנספח ו (נספח למידע בלבד).

- לאחר נספח ד יוספו נספח ה ונספח ו, כמפורט להלן.

נספח ה – הנחיות טכניות לסימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים

(נורמטיבי)

- ה-1. סימון הכמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים לפי סעיף 8.3 של תקן זה אינו נדרש במקרים האלה:
- ה-1.1. עבור רכיב או קטגוריית רכיבים:
- ה-1.1.1. כשהמשקל המסונן שלהם מסומן כנדרש בתקן זה או בתקן מיוחד;
- ה-1.1.2. כשסימון הכמות שלהם נדרש על פי כל דין;
- ה-1.1.3. כשנעשה בהם שימוש בכמויות קטנות למטרות הענקת טעם וריח;
- ה-1.1.4. כאשר למרות סימון שמם בשם המזון, בחירת הצרכן במזון אינה מושפעת מכמותם (מפני שהשוני בכמות אינו חיוני לאפיון המזון או להבחנה בינו לבין מזון דומה);
- ה-1.1.5. במקרה שתקן או דין מציינים במפורש ובמדויק את הכמות של הרכיב או של קטגוריית הרכיבים, בלי לדרוש דרישת סימון לגביהם.
- ה-1.2. עבור רכיב בתוך קטגוריית רכיבים:
- ה-1.2.1. כשקטגוריית הרכיבים היא פירות, ירקות או פטריות – כאשר הכמות (במשקל) של כל רכיב בנפרד אינה גדולה במידה ניכרת מהכמות של כל אחד מהרכיבים האחרים, כאשר השימוש ברכיבי הקטגוריה הוא ביחסים העשויים להשתנות, וכאשר משתמשים בהם בתערובת;
- ה-1.2.2. כשקטגוריית הרכיבים היא צמחי תבלין או תבלינים – כאשר הכמות (במשקל) של כל רכיב בנפרד אינה גדולה במידה ניכרת מהכמות של כל אחד מהרכיבים האחרים.
- ה-2. סימון הכמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים לפי סעיפים 8.3.1.1 ו-8.3.1.2 אינו נדרש במקרים האלה:
- ה-2.1. כאשר רכיב או קטגוריית רכיבים מסומנים בסימון: 'עם ממתיק(ים)' או 'עם סוכר(ים) וממתיק(ים)', אם סימון זה נלווה לשם המזון;
- ה-2.2. כאשר הרכיב הוא ויטמין או מינרל, אם הוא סומן כנדרש בתקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון תזונתי).
- ה-3. סימון הכמות של רכיב או של קטגוריית רכיבים יהיה כמפורט להלן:
- ה-3.1. יסומן באחוזים לפי המתכון המבטא את כמות הרכיב או הרכיבים בעת הכנסתם לתהליך הייצור;
- ה-3.2. יסומן כחלק משם המזון, או מיד אחרי שם המזון ובצמוד לו, או ברשימת הרכיבים בסמוך לרכיב או לקטגוריית הרכיבים שאליהם הסימון מתייחס.
- הערה:
- כאשר סימון הכמות מסומן מיד אחרי שם המזון (ואינו חלק משם המזון), גודל האותיות והספרות של סימון הכמות יהיה לא פחות משני שלישים של גודל אותיות שם המזון ולא יותר מגודל אותיות שם המזון.

ה-4. סימון הכמות של רכיב או של קטגוריית רכיבים יהיה כנדרש בסעיף ה-3 שלעיל, למעט כמפורט להלן:

ה-4.1. כאשר בעקבות טיפול תרמי או טיפול אחר יש איבוד רטיבות במזון, תסומן הכמות באחוזים המבטאים את כמות הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור ביחס לכמותם במזון המוגמר. אם כמות זו (באחוזים) או הכמות הכוללת של כל הרכיבים המצוינים בסימון עולה על 100%, לא תסומן כמות זו ובמקומה תסומן כמות המבוססת על משקל הרכיבים ששימשו להכנת 100 גרם של מזון מוגמר (ראו נספח ו, סעיף ו-5, שבו מובאות דוגמות לחישוב הערך באחוזים של כמות רכיב לצורך סימונה);

הערה:

בכל מקרה הערך באחוזים של כמות הרכיב המסומנת לא יהיה גדול מ-100.

ה-4.2. כמות הרכיבים הנדיפים תבוטא על פי יחס משקלי במזון המוגמר;

ה-4.3. ניתן לסמן את כמות הרכיבים המרוכזים או המיובשים שנעשה בהם שימוש ואשר עברו שחזור במהלך הייצור על פי יחס המשקלי המתועד לפני ריכוזם או ייבושם, ובלבד שהרכיבים יסומנו באופן נאות ורכיב משוחזר יתואר בסימון.

ה-4.4. במקרה של מזונות מרוכזים או מיובשים האמורים לעבור שחזור על ידי הוספת מים, ניתן לסמן את כמות הרכיבים על פי יחס המשקלי במוצר המשוחזר.

**נספח ו - הנחיות כלליות ליישום דרישות לסימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים
(למידע בלבד)**

הקדמה

נספח זה מבוסס על המסמך של נציבות האיחוד האירופי:

EN – 1998 III/5260-rev5/98 מ-21 בדצמבר 1998 :

General guidelines for implementing the principle of
Quantitative Ingredients Declaration (QUID) – Article 7 of Directive 79/112/EEC
As amended by Directive 97/4/EC

ו-1. הערות מקדימות

ו-1.1. נספח זה מביא הנחיות כלליות ליישום הדרישות שבסעיף 8.3 ונספח ה לסימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים (להלן: סק"ר) בסימון מזון ארוז מראש, והוא משמש מדריך לסימון כמות של רכיבים או של קטגוריית רכיבים.

ו-1.2. הדוגמות בנספח זה מובאות להמחשה בלבד.

ו-2. חלות

ו-2.1. דרישת סק"ר חלה על כל המזונות, לרבות משקאות, שתקן זה חל על סימונם, המכילים יותר מרכיב אחד.

ו-2.2. דרישת סק"ר חלה גם על מזונות שאין חלה עליהם חובת סימון רשימת רכיבים; עבור מזונות אלה סימון הכמות של הרכיבים יהיה חלק משם המזון או בצמוד לשם המזון, אלא אם רשימת רכיבים מסומנת בסימון קשות על גבי תווית הסימון. במקרה זה ניתן לסמן את הכמות ברשימת הרכיבים. אין חובת סק"ר על מזון המורכב מרכיב אחד בלבד (כגון: חלב, דבש).

ו-2.3. דרישת סק"ר אינה חלה על מרכיבים (constituents) הנמצאים במזון באופן טבעי ואשר לא הוספו למוצר כרכיבים (ingredients) [לדוגמה: קפאין (בקפה) או ויטמינים ומינרלים (במיצי פירות)].

הערה:

במיץ פירות (כהגדרתו בתקן הישראלי ת"י 52) מפרי יחיד – אין חובת סק"ר.

ו-3. הנחיות לסעיף 8.3.1 – המקרים שבהם נדרש סף"ר

סעיף 8.3.1.1

"כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים מסומנים בשם המזון, או כאשר הם מתקשרים בדרך כלל לשם המזון בעיני הצרכן;"

ו-3.1. סף"ר נדרש במקרים אלה:

(כגון: פיצה עם פטריות וזיתים, יוגורט עם תות, מוס ^(א) סלמון, גלידת שוקולד)

א. כאשר הרכיב נכלל בשם המזון

הערה:

במקרים אלה תסומן הכמות של הרכיבים המסומנים בדוגמות שלעיל בקו תחתי (דרישת סף"ר חלה עליהם), גם אם כמותם קטנה.

או:

[כגון: פשטידת ירקות, "אצבעות" דגים, עוגת אגוזים, "ברד" (water ice) פירות או עוגת פירות (fruit pie)]

ב. כאשר קטגוריית הרכיבים נכללת בשם המזון

הערה:

במקרים אלה תחול דרישת סף"ר רק על הכמות הכוללת של הקטגוריות (ירקות, דגים, אגוזים, פירות) המסומנות בדוגמות שלעיל בקו תחתי, גם אם כמותם קטנה.

קטגוריית רכיבים היא זו:

• המונח הגנרי שתקן זה, ת"י 1145, או/וגם תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון), התשס"א-2001 מאפשרים להשתמש בו כשם קבוצתי עבור רכיבים (ברשימת הרכיבים) וגם

• מונחים גנריים דומים כלשהם, אשר גם אם אין הם מותרים לשימוש כשמות קבוצתיים של רכיבים ברשימות רכיבים, נעשה בהם שימוש לגיטימי או שימוש נהוג כחלק משם המזון.

ייתכן שיהיו מזונות ששמותיהם מתייחסים לרכיבים שלמעשה אינם נכללים במזון (כגון: קרם קרקר). במקרה זה, דרישת סף"ר אינה חלה. מספר מוצרי המזון העשויים להשתייך לקטגוריה זו מוגבל ביותר.

כאשר שם המזון כולל רכיב מורכב (compound ingredient) (כגון בייסקוויטים^(ב) עם מילוי קרם), יסומן האחוז של הרכיב המורכב. כאשר שם המזון כולל גם רכיב של הרכיב המורכב (כגון: בייסקוויטים עם מילוי קרם אגוזים), יסומן גם האחוז שלו.

ו-3.2. סף"ר נדרש גם עבור מזונות שרכיביהם או הקטגוריה של רכיביהם מזוהים, בדרך כלל, על ידי הצרכן

עם שם המזון. הדבר עשוי לקרות כאשר המזון מתואר באמצעות השם המקובל שלו, ללא שמות תיאוריים נוספים. כדי להחליט אילו רכיבים עשויים להתקשר, בדרך כלל, למזון המזוהה באמצעות השם המקובל שלו בלבד, כדאי לחשוב איזה שם תיאורי יכול להתאים למזון, אילו היה נדרש שם כזה.

(א) על פי קביעת האקדמיה ללשון העברית, המונח העברי המקביל למונח האנגלי mousse הוא: קציפה.

(ב) על פי קביעת האקדמיה ללשון העברית, המונח העברי המקביל למונח האנגלי biscuit הוא: מרקוץ.

במקרה זה תחול דרישת סף"ר על הרכיבים העיקריים או על הרכיבים בעלי הערך (value ingredients) אשר זוהו, ובלבד שרכיבים אלה אינם מתאימים לקריטריונים לפטור מדרישת סף"ר. אין לפרש הנחיה זו כאילו כל שם מזון מזהה תמיד עם רכיב ספציפי, וכפועל יוצא יש לסמן סף"ר עבור רכיב זה. לדוגמה, אין צורך לסמן את כמות התפוחים ששימשו להכנת המשקה "סיידר" (cider) (מיץ תפוחים). באופן דומה, הנחיה זו אינה מחייבת באופן אוטומטי את סימון כמות מיץ הענבים במשקה כמו תירוש, ואת כמות הבשר בעבור "ham" (בשר חזיר מעושן).

דוגמות:

המזון	דוגמה של שם תיאורי	סף"ר עבור
סלט מטבוחה	סלט מבושל ומאודה המכיל בין היתר עגבניות ופלפל	עגבניות
חמין	תבשיל בשר עם תוספות	בשר
שניצל	בשר מצופה בציפוי כלשהו	בשר
מרק מינסטרונה	מרק ירקות עשיר	ירקות
קטשופ	תרכיז עגבניות עם תבלינים	עגבניות
מדגני תירס (קורן פלקס)	דגני בקור מתירס	תירס
"צ'ילי קון קרנה" ("Chilli con carne")	בשר בקר טחון עם שעועית אדומה (kidney beans), עגבניות, פלפל, בצל ותבלין צ'ילי	בשר בקר טחון
קסולה (Cassoulet)	מאכל המבוסס על שעועית ירוקה (haricot beans), נקניקיות וחתיכת בשר	בשר
מרק גולש (Gulaschsuppe)	מרק עם בשר בקר, בצל ופפריקה	בשר בקר
נקניקיות עוף	נקניקיות מבשר עוף	בשר עוף (ללא בשר מגורם וללא שומן עוף מוסף)

8.3.1.2 סעיף

"כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים מודגשים באמצעות מילים או תמונות או תיאור גרפי אחר (לדוגמה: איור);"

3.3-1. דרישה זו חלה באופן מיוחד במקרים אלה:

(א) כאשר רכיב כלשהו מסומן בהבלטה על גבי תווית הסימון, ולא בשם המזון, לדוגמה במידע כגון:

- "עם עוף"
- "עשוי עם חמאה"
- "עם מילוי קרם"

או מסומן בגודל שונה, בצבע שונה או/וגם בסגנון שונה של כיתוב, במטרה להפנות את תשומת הלב לרכיבים מסוימים המצוינים במקום אחר על גבי התווית, ולא בשם המזון.

(ב) כאשר נעשה שימוש בייצוג תמונתי כדי להדגיש רכיב אחד או יותר, שנבחר מתוך כלל הרכיבים, לדוגמה:

תבשיל דגים (fish casserole) זתמונה או איור של מבחר מצומצם בלבד מבין רכיבי הדגים.

(ג) כאשר רכיב כלשהו מודגש באמצעות ייצוג חזותי (image) המרמז על מוצאו של הרכיב, לדוגמה:

- דמות או איור של פרה, להדגשת רכיבי חלב ומוצריו: חלב, חמאה.
- דרישה זו לגבי רכיבים מודגשים, אין חובה ליישמה במקרים כגון אלה:
- כאשר מוצגת תמונה של המזון כפי שהוא מוצע למכירה או כאשר ייצוג תמונתי של המזון מובא בצורת "הצעת הגשה"^(ג), ובלבד שטיבו של הייצוג התמונתי ברור ואינו מדגיש בדרך אחרת כלשהי את המזון המוצע למכירה או/וגם רכיב כלשהו מרכיביו.
- כאשר התמונה מציגה את כל רכיבי המזון, בלא להדגיש רכיב מיוחד כלשהו (כגון תמונה המציגה את כל הירקות שנעשה בהם שימוש במרק).
- במקרה של תערובת מזונות, כאשר הייצוג התמונתי מראה כיצד יש להכין את המוצר **בחתאם להוראות**.

סעיף 8.3.1.3

"כאשר הרכיב או קטגוריית הרכיבים חיוניים לאפיונו של המזון ולצורך הבחנה בינו לבין מזונות אחרים שמראם או השמות שסומנו בהם עלולים לגרום קשיים בהבחנה ביניהם."

- ו-3.4. דרישה זו מיועדת לתת מענה לדרישות הצרכנים, כאשר הרכב של מזונות מסוימים כפוף לדרישות רגולטוריות, או/וגם כאשר הצרכנים מזחים שמות מסוימים עם הרכב ספציפי.
- תחום המזונות שדרישה זו עשויה לחול עליו קטן ביותר, שכן הנחיה זו מיועדת לחול על מזונות שההרכב של כל אחד מהם יכול להיות שונה, ושיחד עם זאת הם משווקים בדרך כלל תוך שימוש בשם מזון זהה.
- דוגמות למזונות כאלה:
- מיונית ותחליבים אחרים של שמן במים המשמשים כממרחים או כרטבים;
 - מרציפן.

- ו-3.5. דרישת סף"ר חלה במקרה זה רק אם מתקיימים שני התנאים גם יחד, כמפורט להלן:
- הרכיב או קטגוריית הרכיבים חיוניים
- לאפיון המזון,
- וגם
- להבחנה בין המזון לבין מזונות אחרים שהוא יכול להיות מזוהה אתם בטעות בשל שמו או מראהו.

(ג) לדוגמה, תמונה של מזון המציגה את המזון יחד עם מזונות אחרים שניתן להגיש כתוספת למזון או כמאכל הנלווה לו.

ו-4. הנחיות לנספח ה

ו-4.1. המקרים שבהם סק"ר אינו נדרש

נספח ה, סעיף ה-1.1.1
[עבור רכיב או קטגוריית רכיבים]
"כשהמשקל המסונן שלהם מסומן כנדרש בתקן זה
או בתקן מיוחד";

ו-4.1.1. בסעיף 7.2 של תקן זה, ת"י 1145, נדרש כי "התכולה של מזון נתון בנוזל תסומן ביחידות משקל: תכולה לאחר סינון וגם תכולה נקייה. בסימון של התכולה לאחר סינון יהיו גם המילים "משקל לאחר סינון...". "תכולה נקייה (משקל נקי) היא התכולה (משקל) של המזון והתווך הנוזלי שהוא נתון בו, ותכולה (משקל) לאחר סינון היא התכולה הנקייה (משקל נקי) פחות התכולה (המשקל) של התווך הנוזלי.

ו-4.1.2. ה"נוזל" המאוזכר בסעיף 7.2 של תקן זה, ת"י 1145, משמעו תווך נוזלי, לרבות תווך נוזלי בצורת תערובת וכן תווך נוזלי קפוא או תווך נוזלי בהקפאה מהירה, כמפורט להלן:

- מים;
- תמלחת (brine);
- חומץ;
- מיצי פירות או ירקות, כאשר נעשה שימוש בפירות או בירקות משומרים;
- תמיסות מימיות של מלחים, חומצות מאכל, סוכרים או חומרים ממתקים אחרים;
- שמן.

ו-4.1.3. מזון כלשהו שעל גבי תווית הסימון המוצמדת אליו מסומן "משקל לאחר סינון" וגם משקל נקי, בהתאם לסעיף 7.2 של תקן זה, פטור מדרישת סימון נפרד של סק"ר, שכן ניתן לחשב את כמות הרכיבים או את כמות קטגוריית הרכיבים על פי ערכי המשקל המסומנים. דוגמות: טונה בתמלחת, טונה/סרדינים בשמן, פרוסות אננס בסירופ סוכר.

ו-4.1.4. הפטור שבסעיף ו-4.1.3 לעיל אינו חל לגבי מזונות הכוללים תערובת של רכיבים – כאשר מסומן השם של רכיב אחד או יותר בשם המזון או כאשר רכיב אחד או יותר מודגש בדרך אחרת כלשהי; במקרה זה, לא ניתן לחשב את הכמות של כל אחד מהרכיבים על פי ערכי המשקל המסומנים. יחד עם זאת, דרישת סק"ר אינה חלה לגבי פירות או ירקות - כאשר המשקל של כל רכיב בנפרד אינו שונה במידה ניכרת מהמשקל של כל אחד מהרכיבים האחרים (ראו סעיף ו-4.1.12 שלהלן לפירוט היוצאים מן הכלל, שדרישת סק"ר אינה חלה עליהם).

נספח ה, סעיף ה-1.1.2
[עבור רכיב או קטגוריית רכיבים]
"כשסימון הכמות שלהם נדרש על פי כל דין";

ו-4.1.5. סף נפרד לפי תקן זה אינו נדרש אם יש דין (חוקים, תקנות, צווים, תקנים מחייבים) הדורש לסמנו. יחד עם זאת, בנקטר וריבות, אם שם המזון כולל שמות של שני פירות או יותר, יסומן גם אחוז הרכיבים האלה.
דוגמות: ריבה מעורבת המיוצרת ממשמש ושזיפים

נספח ה, סעיף ה-1.1.3
[עבור רכיב או קטגוריית רכיבים]
"כשנעשה בהם שימוש בכמויות קטנות למטרות הענקת טעם וריח";

ו-4.1.6. פטור זה מדרישת סף ר חל, בין שתווית הסימון כוללת ייצוגים תמונתיים ובין שהתווית אינה כוללת ייצוגים תמונתיים. התוויות יתאימו לדרישות תקן זה, ת"י 1145, בכל הנוגע לשימוש במונח "חומרי טעם וריח" (flavouring).

ו-4.1.7. פטור זה מדרישת סף ר אינו מוגבל רק ל"חומרי טעם וריח" כמוגדר בתקן זה, ת"י 1145, אלא חל על כל רכיב שהוא (או על כל קטגוריית רכיבים שהיא) שנעשה בו שימוש בכמות של כ-2% במשקל, או פחות, כדי להעניק למזון טעם וריח (כגון: שום, עשבי תיבול, תבלינים), והמחושב על פי המתכון, בעת הוספתו, למעט נשאים (carriers) וממתיילים (dilutants).
דוגמות למזון שהוספו לו חומרי טעם וריח: לחם שום, תבשיל אורז עם שבבי תיבול, פסטרמה עם דבש.

נספח ה, סעיף ה-1.1.4
[עבור רכיב או קטגוריית רכיבים]
"כאשר למרות סימון שם המזון, בחירת הצרכן במזון אינה מושפעת מכמותם (מפני שהשוני בכמות אינו חיוני לאפיון המזון או להבחנה בינו לבין מזון דומה);"

ו-4.1.8. דרישה זו מאפשרת פטור מדרישת סף ר כאשר הכמות של רכיב הנכלל בשם המזון אינה משפיעה על החלטת הצרכן לרכוש את המזון.

ו-4.1.9. פטור זה חל אך ורק בנסיבות המתוארות לעיל, כאשר שם הרכיב נכלל בשם המזון. פטור זה חל גם כאשר הכיתוב המשמש לסימון שם המזון חוזר על עצמו ומוצג באופן זחה על צדדים שונים של האריזה. פטור זה אינו חל אם שם הרכיב מודגש, ובמיוחד כאשר שם הרכיב מוצג בנפרד, שלא כחלק משם המזון, במסגרת מידע המפנה את תשומת לב הצרכן להימצאות הרכיב במזון.

ו-4.1.10. רשימה חלקית של מזונות שפטור זה חל עליהם:
• ויסקי על בסיס לְתֵת (malt whiskey) / ויסקי;
• ליקרים ומשקאות כוהליים על בסיס פירות;
• לחם שיפון (הנאפה מקמח שיפון בלבד).
פטור זה יכול לחול, כמובן, גם על מזונות אחרים.

נספח ה, סעיף ה-1.1.5

[עבור רכיב או קטגוריית רכיבים]

"במקרה שתקן או דין מציינים במפורש ובמדויק את הכמות של הרכיב או של קטגוריית הרכיבים בלי לדרוש דרישת סימון לגביהם;"

ו-4.1.11. דרישה המחייבת כמות מינימלית של רכיב אינה מהווה בסיס לפטור מדרישת סק"ר, מאחר שנדרש ציון כמות "במפורש ובמדויק" (אין הכוונה לטווח ערכים, לערך מינימום או לערך מקסימום).

נספח ה, סעיף ה-1.2.1

[עבור רכיב בתוך קטגוריית רכיבים]

"כשקטגוריית הרכיבים היא פירות, ירקות או פטריות - כאשר הכמות (במשקל) של כל רכיב בנפרד אינה גדולה במידה ניכרת מהכמות של כל אחד מהרכיבים האחרים, כאשר השימוש ברכיבי הקטגוריה הוא ביחסים העשויים להשתנות, וכאשר משתמשים בהם בתערובת;"

נספח ה, סעיף ה-1.2.2

[עבור רכיב בתוך קטגוריית רכיבים]

"כשקטגוריית הרכיבים היא צמחי תבלין או תבלינים - כאשר הכמות (במשקל) של כל רכיב בנפרד אינה גדולה במידה ניכרת מהכמות של כל אחד מהרכיבים האחרים;"

ו-4.1.12. סק"ר אינו נדרש עבור מזונות שהם תערובות כמפורט להלן, או שהם מכילים תערובות כמפורט להלן:

• תערובות של פירות או ירקות, או

• תערובות של תבלינים או עשבי תיבול.

כאשר המשקל של כל רכיב בנפרד אינו שונה במידה ניכרת מהמשקל של כל אחד מהרכיבים האחרים.

ו-4.2. אופן סימון הסק"ר

נספח ה, סעיף ה-3.1

[סימון הכמות]

"יסומן באחוזים לפי המתכון המבטא את כמות הרכיב או הרכיבים בעת הכנתם לתהליך הייצור;"

ו-4.2.1. הכמות המסומנת של רכיב מחושבת על פי המתכון, בעת הוספת הרכיבים, כלומר, בשיטה זהה לזו המשמשת לקביעת סדר הצגת הרכיבים ברשימת הרכיבים^(ד).

(ד) ברוביזיה לתקן זה, ת"י 1145, הנמצאת בהכ"ה, נקבעים כמה יוצאים מן הכלל מעיקרון זה, במיוחד עבור מזון ורכיבים מרוכזים ומיובשים, ובהתאם לכך נקבעים פטורים הנוגעים לסק"ר.

4.2.2-ו. סק"ר יתייחס לרכיבים כפי שהם מסומנים ברשימת הרכיבים. רכיבים המסומנים, לדוגמה, במילים: "עוף", "חלב", "ביצים", "בננה", יכומתו כמזון גולמי או/וגם שלם, שכן שמות הרכיבים אינם מורים על עיבוד המזון, ולפיכך, מרמזים על שימוש במזון הבסיסי. רכיבים המסומנים בשמות המורים על כך שנעשה בהם שימוש שלא בצורתם הגולמית או/וגם השלמה, כגון "צלי עוף", "אבקת חלב", "פירות מסוכרים", יכומתו בצורה שבה נעשה בהם שימוש. ניתן להשלים סימונים של רכיבים מעובדים בסימונים מתאימים המתייחסים לרכיבים "גולמיים שווי ערך". הדבר יאפשר לצרכנים להשוות בין מזונות דומים שרכיביהם משמשים בהם בצורות שונות.

4.2.3-ו. תקן זה, ת"י 1145 (בסעיף 8.1 שלו) דורש לפרט ברשימת הרכיבים, בסדר תכולה יורד, מים שהוספו, על פי תכולתם היחסית במשקל המזון המוגמר. אין צורך לציין כרכיב ברשימת הרכיבים מים שהוספו^(ה), אם משקלם אינו גדול מ-5% ממשקל המזון המוגמר. יחד עם זאת, כדי לשמור על עקביות, יש להביא בחשבון הנחיה זו לצורך חישוב כמותי של רכיבים במזון שהוספו לו מים.

4.2.4-ו. הכמויות המסומנות על גבי תוויות מייצגות את הכמות הממוצעת של הרכיב או של קטגוריית הרכיבים המוזכרים. כמות ממוצעת משמעותה, הכמות של הרכיב או של קטגוריית הרכיבים המתקבלת כאשר פועלים לפי המתכון ובהתאם לתנאי ייצור נאותים (GMP), כאשר סטיות תקינות בתהליך הייצור מובאות בחשבון.

4.2.5-ו. הסק"ר וסימון הרכיב ברשימת הרכיבים יתייחסו לאותו הרכיב. לדוגמה, לגבי נקטר:

מקרה א: אם ברשימת הרכיבים מצוין הרכיב "כֶּזָז" - יהיה סק"ר בעבור כֶּזָז ...
מקרה ב: אם ברשימת הרכיבים מצוין הרכיב "מיץ משוחזר מֶכְזָז" - יהיה סק"ר בעבור מיץ משוחזר מֶכְזָז ...

אין לסמן סק"ר עבור רכיב (שאליו מתייחס הסק"ר) שאינו אותו רכיב המצוין ברשימת הרכיבים.

4.3-ו. מיקום הסק"ר

נספח ה, סעיף ה-3.2

[סימון הכמות]

"יסומן כחלק משם המזון, או מיד אחרי שם המזון ובצמוד לו, או ברשימת הרכיבים בסמוך לרכיב או לקטגוריית הרכיבים שאליהם הסימון מתייחס".

4.3.1-ו. הסק"ר הנדרש ילווה את שם המזון או יופיע ברשימת הרכיבים. יחד עם זאת, לגבי קטגוריית רכיבים שאינה נכללת ברשימת חומרי המוצא והתוספות לפי סעיף 8.2, ושלא ניתן לסמנה בנפרד ברשימת הרכיבים – הסק"ר שלה ילווה את שם המזון.

4.3.2-ו. כאשר נדרש כי סק"ר ילווה את שם המזון, אין דרישה נלווית כלשהי להצגת סימון זה על חזית האריזה או על התווית הראשית. לפיכך, ניתן להסתפק בהצגת המידע הנדרש כנלווה לשם המזון פעם אחת בלבד, במיקום הנוח ביותר, ובלבד שהמידע מוצג בהבלטה, קריא וברור. (וראו הערה בסעיף ה-3.2 לגבי גודל האותיות והספרות של סק"ר).

(ה) "מים שהוספו" – למזון שמוטר להוסיפם לו.

- 4.4-ו **סימון תזונתי**
 סק"ר אינו יכול לבוא במקום סימון תזונתי.
- 5-ו **חישוב הערך⁽¹⁾ באחוזים של כמות רכיב לצורך סק"ר**
 ערכי סק"ר יעוגלו כמפורט להלן:
 (א) ערכי סק"ר יסומנו במרווחים של 0.1% בתחום 2%-0.0%.
 (ב) ערכי סק"ר יסומנו במרווחים של 0.5% בתחום של מעל 2% ועד 10%.
 (ג) ערכי סק"ר יסומנו במרווחים של 1% בתחום של מעל 10%. הערך המסומן יהיה האחוז השלם הקרוב ביותר לערך שלמעשה (לדוגמה: אם הערך למעשה הוא 22.4%, יהיה ערך הסק"ר המסומן - 22%. אם הערך למעשה הוא 22.6% יהיה ערך סק"ר המסומן - 23%).

- 5.1-ו **חישוב המבוסס על כמות הרכיב בעת הכנסתו לתהליך הייצור (ללא איבוד רטיבות ממים מוספים)**
 השיטה: חילוק כמות הרכיב שהוכנס לתהליך הייצור בכמות הכללית של הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור, והכפלת התוצאה ב-100.
דוגמה: אפונה ותירס משומרים

<u>משקל (ק"ג)</u>	<u>רכיבים</u>
50	אפונה
38	תירס
10	מים
0.9	מלח
1.1	סוכר
100	סה"כ הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור

כמות הרכיבים (אפונה ותירס), המבוטאת באחוזים, מחושבת כמפורט להלן:

$$(50/100) \times 100 = 50.0\% \quad \text{אפונה}$$

$$(38/100) \times 100 = 38.0\% \quad \text{תירס}$$

כאשר:

88 ק"ג - כמות האפונה והתירס שהוכנסו לתהליך הייצור

100 ק"ג - הכמות הכללית של הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור.

התוצאה שתסומן בסק"ר:

בסק"ר של אפונה - 50%,

בסק"ר של תירס - 38%.

⁽¹⁾ דוגמות החישוב בסעיף זה מובאות כדי להדגים את אופן חישוב הסק"ר במקרים שונים.

5.2-1. חישוב המבוסס על כמות הרכיב בעת הכנסתו לתהליך הייצור (עם איבוד רטיבות ממים מוספים) –

דוגמה א

השיטה: חילוק כמות הרכיב שהוכנס לתהליך הייצור בכמות הכללית של הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור, והכפלת התוצאה ב-100. אם במסגרת המשקל הכולל של סך הרכיבים שהוכנסו לייצור נכללים גם מים מוספים, יש להפחית ממשקל כולל זה את משקל אותם הרכיבים (מים) המסולקים בעת הייצור.

דוגמה:

דגים מטוגנים בציפוי

<u>משקל (ג')</u>	<u>רכיבים</u>
70	דג
32	קמח
8	מים
110	סה"כ לפני טיגון
7	שמן צפח בטיגון
117	סה"כ המוכנס לייצור
	איבוד מים מהציפוי
112	סה"כ (נטו) הרכיבים שהוכנסו לייצור

כמות הרכיב (דג), המבוססת באחוזים מחושבת על בסיס המבוסס על כמות הרכיב (דג) המוכנס לייצור.
 $(70/112) \times 100 = 62.5\%$

כאשר:

70 ג' - כמות הדג שהוכנסה לתהליך הייצור

112 ג' - הכמות הכללית (נטו) של הרכיבים שהוכנסו לתהליך הייצור (117 ג' איבוד מים מהציפוי).

התוצאה המעוגלת לערך השלם הקרוב ביותר היא הערך שיסומן בציפוי (של דג) – 63%.

5.3-1. חישוב המבוסס על כמות הרכיב בעת הכנסתו לתהליך הייצור (עם איבוד רטיבות ממים מוספים) –

דוגמה ב

ספ"ר למזונות [כגון: עוגות, ביסקוויטים, פשטידות ובשר משומר (cured meat) שהרכבם משתנה בבישול או בטיפול אחר ומתבטא באיבוד מים, מומלץ שיתבסס על כמות הרכיב המוכנס לייצור, והוא מבוטא כאחוז ממשקל המוצר הסופי.

לדוגמה, כמות החמאה של "עוגיות חמאה" תחושב כמפורט להלן:

דוגמה:

עוגיות חמאה

<u>רכיבים</u>	<u>משקל (ג')</u>
קמח	100
סוכר	35
חמאה	50
ביצים	10

סה"כ חמאה שהוכנסה לתהליך הייצור 195

משקל המוצר לאחר הפייה 169

כמות חמאה (חמאה), המכילה באחוזים, מחושבת כמפורט להלן:

$$100 = 29.6\%$$

כאשר:

50 ג' – כמות החמאה שהוכנסה לתהליך הייצור

169 ג' – משקל המוצר הסופי

התוצאה המעוגלת לערך השלם הקרוב יותר היא 30% (של חמאה) – 30%.

